

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
10 decembre st. v.
22 decembre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 50.

ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

F r i c a.

(Urmare.)

Da, dar cu ce să ne dovedești dumneata, că ai fost până la turc? ... Să ne aduci un nasture de la tunica harapului, se grăbi să adauge colonelul, inspirat.

— Par că decă-o vré el, nu găsește destui nasturi turcești pe la soldații noștri, dișe generalul. Nu ești fericit in inspirații, colonelule. Eu, decă e vorba așa, propuiu să ne aducă un nasture cu o bucată de postav din tunica harapului, pentru ca mâne să mergem să-l controlăm, adause, uitându-se pe furiș la colonel.

Toți cei de față incepură a ride.

— Primesc, primesc, dișe colonelul isbindu-și pintenii unul de altul, primesc.

La întéiul atac al Griviței, remăsese, de la o eșire a Turcilor, pe locul chiar unde se ciocnise armatele, un mort, care de o săptămână așteptă mereu să fie ingropat, și nu-l mai ingropă nimeni. Printr'un fel de tăcută înțelegere, atât Turcii cât și Românii, considerau locul acela ca neutru. Tăbăriți pe o rovină secă, al cărei mal despre Turci eră nalt, iar cestalalt mai jos, soldații români puteau, strecurându-se pe sub mal, să ajungă până la harapul mort;

dar nimeni nu se simția dispus, singur, să implinască o faptă creștinăscă ca acesta, cătră un păgân, care mai eră și harap, adecă negru, buzat și slut. Se șcie că de sêlbatéc și de crud se face omul când primejdia îi amenință la fiește-ce minut existența lui personală.

— Un harap! ... Cui ce-i pasă de stârvul unui dușman.

Ceea ce-i făcea inse să le pese, eră faptul că, in urma căldurilor de august, cadavrul incepuse să se descompuie, și ori de câte ori bătea vântul dintr'acolo, veniau niște adieri grozav de miroșitoare. Avant-posturile mai cu semă suferiau reu de tot.

Despre acest harap eră vorba și asupra lui se făcú prinsórea.

Căpitanul trebuia să se ducă prin câmp deschis până la el și să aducă un semn. I se îngăduia o simplă lanternă, inchisă pe tóte fețele, care la trebuință se putea deschide pe o latură seu prin fund.

După câteva minute Pagat eră înșeuat, și căpitanul Bogdan încălecă in tăcere, punându-și doue rënduri de pistole in coburii șelei. Generalul Cr. eși in ușa cortului.

— Faci copilării Bogdane. De la primul pas ved, că ți-ai pierdut cumpétu. Unde pleci fără lozincă? Până să ajungi la Turci, te omórá sentinelele tale ca pe un puiu de curcă. Lozincă e Grivița noastră.

O FRUMUSEȚE DIN HAREM.

— Mulțumesc, domnule general, ți se el simplu, și plecă.

Căpitanul Dan Bogdan era un militar ca mai toți militarii din lume. — Ca poziție socială ținea de una din cele mai neașe familii românești, din familia Bogdăneștilor. Bogat, dar cheltuitor peste margini, mâncase vre-o trei moșteniri, și acuma se găsea la a patra cliromonie: a mătușei sale Ghika. Intrat în armată de bună voință, și fără alte studii speciale decât o nespusească poftă de a țărâi sabia, era cunoscut pentru duelurile, amorurile și spiritul său, foarte cultivat în generalități și foarte mușcător.

Ca parte fizică, era un bărbat de vre-o 35 de ani, smead, d'o statură mijlocie, cu niște ochi albaștri plini de viață, cu două caerei sub nas, cari păreau a amenința la fiește-ce moment liniștea turcilor, rîndînd lesne, supărându-se și mai lesne și mînuind armele în perfecție.

Ca parte morală, situația i se poate rezuma în câteva cuvinte: iertător mult pentru sine și adesea ori și pentru alții, când spera, că să o aibă a fi iertat la rîndul lui de dînsii. Amorosat în permanență și cu gust. Sentimental fără afectație și, lucru de admirat, poet, dar poet cu supape: avea un dar nespuse de a se pune în cutare sau cutare situație psihologică, după cum interesele sale momentane reclamau. Făcuse și versuri, unele chiar bunicile, la diferitele și nenumăratele părechii de ochi, cari îi săgetaseră inima în lungă sa carieră de amorsat. — Mai pe scurt un soldat, cu toate calitățile și cusururile meseriei aceștia.

Dan Bogdan eși din rața taberei la pas și se îndreptă spre locul unde era cadavrul.

Noptea adîncă și negră îl înghițea încetul cu încetul în păturile sale. La intervale aproape măsurate, aceeași întrebare se repetă, aspră și gălăgioasă.

— Cine-i? . . .

E adevărat, că de la prima sentinela ce întelni în avant-posturi, Bogdan își perdă socotela.

— Cine-i? întrebă sentinela, cu acea esagerare a glasului, care dovedește că omul e singur și-i e frică.

Bogdan creșu de cuviință să nu facă șgomot.

— Sssit . . . om bun, răspuse el încet.

— Cine-i, întrebă sentinela încă odată și mai aspru.

— Eu mîi leat.

— Cine ești tu? . . . Innapoi că trag.

La această vorbă căpitanul se ncurcă de tot. Nu șciu ce să răspundă, ca să incredințeze pe sentinela că nu e șpion. I se împedica limba, gîngăvia și n mai puțin de o secundă se vedu mort ca toți morții străpuns de colo până colo de un glonț.

În adevăr, sentinela, după a treia întrebare, trase. — Pagat scutura puțin din cap, iar căpitanul simți căldura glonțului, care trecu tocmai pe deasupra urechilor calului. În sfîrșit i se deslegă limba.

— Ce mîi, ai innebunit? Vrei să me omori?

— Innapoi că trag a doua oră, țise sentinela. Și în adevăr căpitanul auđi camera pușcii cum se mișcă sub mîna grăbită a soldatului.

— Mă soldat, eu sînt căpitanul Bogdan mîi . . .

— Ei, păi decă ești don căpitan dă lozinca . . .

— Grivița noastră, țise Bogdan sîrind în sus de pe șea. S'o ia dracu c'o uitasem.

— Ei, păi așă veđi! Acum poftim . . . Eu nu șciu, adăoga soldatul încet, trag cu pușca măcar să fie tata.

Mergînd mai departe, Bogdan se grăbi să rotească lozinca cu multă conștiință or de câte ori îl opriă vre-o sentinela.

Calul mergea la pas, cu îndemănare și cu grijă, ca un om. Era un vechiu tovarăș de tinerețe al căpitanului. Picioarele subțiri și formele delicate ale lui Pagat fuseseră de multe ori mai vinovate decăt ochii și mustățile stăpînului său, față cu secul slab. Pagat, cu seu fără Bogdan pe el, era tot Pagat. Bogdan inse fără de Pagat, era altul.

Și cum se duceau ei, tăcuți și singuri, așă par că îl apucă pe stăpîn o milă și o dragoste de cal, că se plecă puțin pe gatul lui și-i prinse grumazul în brațe, lipindu-și obrazul de cîma lui și mîngăindu-l încet:

— Mîi Pagat mîi, mîi boerul mîi! . . . că tare mai ești cu minte și frumos!

Iar mai departe, înainte-le apesă pe întinderea spațiului greutatea de plumb a întinericului, cu atîta putere, încăt formele dispărînd cu desevîrșire, ochiul remănea închis. Fără voință, privirea se ridică spre cer. Cele trei patru constelații cunoscute, carul, cloșca cu pui, herăștrăul, păreau mai apropiate și mai prietenoșe. Nimeni nu le cunoșcea mai bine decăt căpitanul, fiind că nimeni nu tremurase sub balcîne mai mult decăt dînsul, și așteptînd să se ivescă iubita, adesea-ori cetise în liniile cerului sentința dragostei sale.

— Decă astă-seră carul o fi cu oiștea în sus, me iubeșce; decă nu, me inșelă.

Și Dîmne apesă, decă se ntemplă să fie carul în sera acea cu oiștea n jos

Iar de astă-dată nu se uită tocmai mult de tot pe cer, fiind că-l neliniștea cele de pe pămînt.

În fund de tot, spre fortul turcesc, apărea din când în când lumina vre unei descărcături de pușcă, iar huetul se perdea în vale, fără să mișce pe nimeni. Totă lumea era așă de deprinsă cu glonțele și cu pulberea de tun, încăt niște biete impușcături singuratece erau considerate ca hămăitul unui căne, invetăat să latre totă noptea.

— Iși fac și ei coraj sāraccii, țiceau soldații noștri din avant-posturi.

Pe cînd mergea astfel căpitanul, auđi pe cineva vorbind la căi-va pași de dînsu. Mîna opri, fără voința lui, frîul calului.

— Cine-i acolo? — întrebă el.

— Cine-i? i se răspuse aspru și indesat.

— Grivița noastră.

— Poftim de treci, țiseră soldații ore-cum liniștiți.

Lui Bogdan i se pără că aude ronțitul unui cal care pașce.

— Din ce armă sînteți voi, bre flăcăi.

— Din a cavaleriei; da ce poftesci.

— Cavalerie ori călărași.

— Ba! . . . călărași.

— Ce regiment bre?

— Al treilea, răspuse soldatul greoiu.

— Ce escadron? întrebă Bogdan repede.

— Al doilea, don căpitan Bogdan? da ce poftesci?

Atunci Bogdan auđi pe celalalt soldat, care vorbea încet acestuia:

— Mîi, e don căpitan.

— Ia taci bre, nu fi copil.

(Va urmă.)

DUILIU ZAMFIRESCU.

De la sate.

*Ieri eram fără de roie, ca și vremea cea de-afară,
Mi-ar fi trebuit liniște și mi-ar fi trebuit iară —
Pacea care n'am în suflet, și o mie de-alte lucruri
Ce-mi lipsiau și fără care nu poți să te mai îmbucuri;
Și nevêsta când me vede că-s așa, me lasă 'n pace,
Șci că numai cartea singur și singurătatea-mi place --
Și-adâncit în altă lume de iluzii și imagini
Imi petrec acestea clipe de dureri fără de margini.*

*Inse 'n lumea cea reală câte nu vin înainte
Și din risuri te deșteptă — datoria mai nainte...
Și cum stam la mēsă singur — iată numai Rad Cimpoi,
Că s'a 'nfrîșat în casă și că-mi stă de dinapoi
Și începe cu sfielă: »că-i un om fără noroc,
Că cum șciu lui nu-i remase din părinți un pas de loc —
Și-acum șede 'ntre hotară în hurubă în pământ
Și că i-a murit copila și să merg să o 'nmormânt;
C'a stricat ușa hurubii și-a făcut-o copârșeu
Și cămeșă lui de prasnic o-a 'ntins pe obrazul seu.
Și să ostănești părinte! să-o 'ngropăm că ți-oi plăti,
Ori-ți voi lucra la vēră câte zile vei poști,
Acum n'am nici o putere, nu-i de lucru și 'n hotar
Ierna fără milă nânge și imprășcie amar;
Șesă princi-mi plâng pe ratră și nevêsta-mi xace 'n pat
Bolnavă acum de-o lună, și mălaiul s'o gătat —
Și-acum și ușa hurubii o-am făcut-o copârșeu,
Pare că reul din lume l'am făcutu-l numai eu.
Și să ostenești părinte! să-o 'ngropăm că ți-oi plăti
Ori-ți voi lucra la vēră câte zile vei poști,
Acum n'am dragă putere —*

*Deșteptat, caut înapoi —
Cu privirea rătăcită sta 'nainte-mi Rad Cimpoi;
Cum ai venit tu aici — îl întreb? — »Să-mi ierți
părinte!
Am venit vești-mi necasul, și-am o mare rugămintă
Că mi-a murit o copilă, să-o 'ngropăm că ți-oi plăti
Ori-ți voi lucra la vēră câte zile vei poști,
Acum n'am nici o putere. —*

*Și pornim, e frig afară
Și ne ducem pân ce-ajungem la huruba 'ntre hotară,
Un pustiū eră 'mpregiuru-i, nici un arbor, nici un pom,
Ca să-ți spue că în prejmă-i ar trăi suflet de om.
Și huruba dōmve sfinte! și 'n hurubă ce amar
Lăpsa, crivețul și ierna șuerau ca și 'n hotar —
Cât a fost ruga de lungă, toți plâneau, nu după mōrtă,
Vai! pe om ale lui gânduri tot la starea lui îl pōrtă,
Coptii plâneau de fōme și de frig și de nevoi,
Mama plâneau de durere, și plâneau și Rad Cimpoi —
Numai mōrta sta 'n liniște ca și după lupte grele,
Ea eră-acum fericită c'a scăpat de-atâtea rele;
Și am dusu-o la grōpă, și-am scoboritu-o 'n mormânt,
Bietul Radul numai singur o 'nrēlu cu pământ —
Și cum nu mai plâneau nimeni, me cuprinse un
flor*

*Și 'ncepur să-mi curgă lacrimi și să plâng pe mōrta lor.
Da! e tristă viēța-acēsta, șciu inse c' 'n acea sēră
Lăpsa, crivețul și ierna au durmit în drum afară;
Că huruba-avea iar ușă, și pe mēsă-o bucătură
Și 'n cuptor un vrav de lemne ce imprășciau căldură.*

V. B. MUNTENESCU.

Sluga împăratului.

(Poveste populară din Davideni.)

A fost odată o cătană, care a slugit doispredece ani împăratului și gătind slujba s'a pornit acasă, dară acasă el n'avea ce să facă. S'a întors înapoi la împăratul și i-a ȓis:

— Prea luminate împărate, eu n'am nici un fel de lucru, de aceea am venit îndērēt, ca să-mi dai vr'o slujbă ceva.

Da împăratul îi ȓice: Altă slujbă n'am decât ca să-mi pașci dōră oile.

Și așa a căpētat el slujbă.

Da împăratul i-a spus, că tōte oile să i le aducă sēra acasă, că de nu, apoi i-a tăiā capul și l'a pune într'un par de lângă curte.

Slobōind el oile într'o diminēțā, atāta le-a vēdūt, cât au eșit din ocol, după aceea nu le-a mai vēdūt. Intēmplāndu-i-se lui așa ceva, s'a oprit pe-o cărare și a început a plānge și tot plāngea bietul, că el șciea că mōrtea îl așteptă.

Dară vine-o babă și-i ȓice: „Da ce plāngi tu bāete?”

Da el îi spune tōte din fir în pēr.

Atunci baba i-a ȓis: „Nu plānge, stāi aici pe cărare și oile or veni“.

Și venind oile sēra, el a șeđut pe un berbece, s'a pornit acasă ducēnd tōte oile împăratului.

Impăratul avea tri fete, doue din ele erau logodite. Impăratul le-a ȓis, că ele să ducă slugei de māncare, dară fetele cele logodite se rușinau ca să mērgă să-i ducă de māncare. S'a dus fata cea mai mică și i-a dus māncare și ducēndu-i s'a întors iară la curte.

Sluga, după ce a māncat, s'a culcat la odihnă și de diminēțā s'a sculat, a incalecat pe berbece și s'a dus prin codrii, prin văi, amū pe unde șciea berbecele și ajungēnd ei la o poiană într'o pădure, au aflat un grajd de aur. Berbecele a descuiet grajdul cu cōrnele și a intrat acolo și după dēnsul tōte oile. Ele au intrat în ierbă de mātāsă pānă la brāu. Primblāndu-se sluga incōce și în colo, dă de un grajd mic. El cată, da acolo este un cal de argint. El i-a turnat înainte un braț de fēn de mātāsă, ca să mānānce.

Da calul l'a întrebat: „Ce vrei, ca să-ți dau pentru asta binefacere?”

— Eu nu vreu nici un fel de bine: putere am, arme am.

— Tu ești tot prost — îi ȓice calul — smulge un pēr din cōma mea și-l ține lângă tine și când ț-a trebui ceva greu, gāndeșce la mine și pe loc oi fi lângă tine.

El a făcut precum i-a ȓis calul. A incuet grajdul cel mic înapoi, cum eră mai nainte, și uitāndu-se incōce și incolo zăreșce pe ușe o flōre de argint așa de frumōsă, că-ți luā ochii de frumōsă ce eră. El a rupt-o și așteptānd pānă 'n sēră s'a suit pe berbece și a eșit din grajdul cel mare de argint. Berbecele a incuet ușa înapoi așa cum eră. Și sluga a venit sēra la împăratul cu tōte oile. I le-a dat la mână tōte, apoi ducēndu-se în bucătārie, ca să mānānce, a pus flōrea cea de argint pe mēsă denaintea lui și sta așa uitāndu-se la dēnsa. Fata împăratului i-a dus māncare și vēdēnd flōrea cea de argint, a cerut-o ca să i-o deie ei.

El a ȓis: „Ieț-o și te du“.

Fata împăratului s'a cam māniet, că el a ȓis: ie flōrea și te du și n'a vrut să vorbēscă mai mult cu dēnsa.

O privire de dragoste dintr'un ochiu de femeie frumos și nepētāt, este o rađă a cerului, ce pētrunde în adāncul sufletului.

Benzel Sternau.

A doua ți tot a ședut el pe acelaș berbece și a ajuns la un grajd de aur. In acel grajd a aflat el și un cal de aur și a grigit de dēnsul tot așa ca și de cel de argint. După aceea ș-a luat un pēr din cōma calului și tot-odată o flōre de aur, ce a găsit-o pe ușa grajdului, și ședēnd pe berbece s'era s'a întors acasă, a dat oile la mâna împēratului, a pus flōrea cea de aur pe mēsă și așteptă mēncarea.

Fata împēratului i-a adus mēncarea și vēdēnd flōrea cea de aur pe mēsă, a cerut-o de la dēnsul.

Iară el a ȓis: „Ie-ți flōrea și du-te“.

Ea ș-a luat flōrea și s'a dus.

Sluga a mēncat și apoi s'a culcat, ca să dōrmă. Diminēță s'a sculat și a ședut pe berbece și mergēnd, a ajuns la un grajd de pētră scumpă. Berbecele a deschis ușa cu cōrnele și au intrat oile și el acolo. Oile s'au dat indata-mare la pāscut. Da sluga a găsit un grăduț mic și acolo eră un cal de pētră scumpă. El a intrat acolo, a adăpat calul și i-a dat de mēncare.

Da calul l'a întreat: „Ce bine vrei de la mine, pentru că mi-ai făcut una ca asta?“

El îi respunde: „Nu vreu nimică, putere am, arme am“.

— Tu ești tot prost: ia smulge un pēr din coma mea și când ȓ-a pică greu, să gāndeșci la mine și pe loc oi fi lângă tine.

El a făcut cum i-a spus calul, a incuet după aceea grajduțul cel mic și a luat de pe ușa lui o flōre de pētră scumpă, o flōre așa de frumōsă, că de-abiă te puteai uită la dēnsa. Și apoi a ședut pe berbece și a venit acasă. Cătanele au numērat oile și erau tōte. El după aceea a mers in bucătărie, a pus flōrea cea de pētră scumpă pe mēsă și așteptă ca să-i aducă mēncarea.

Venind tot fata cea mai mică cu mēncarea, i-a pus-o inaintea lui și când a vēdut flōrea cea de pētră scumpă, nu l'a mai întreat nimică despre dēnsa, ci a luat-o și s'a dus cu dēnsa.

In scurtă vreme după aceea au făcut cătanele și alți ōmeni un deal de steclă după porunca împēratului.

După aceea a ȓis împēratul fetei sale celei mai mici să se sue pe dealul de steclă și să steie acolo și cine s'a află, ca să pōtă sārī cu calul mai sus decăt vērful dealului, acela a luă pe fata lui de soție.

Amú erau tōte gata. S'au strins feciori de oficeri, de preoți, de baroni. și nime nu putea sārī deasupra dealului. Atunci catana adecă sluga împēratului a luat pērul calului de argint și a gāndit la cal și calul indata eră lângă dēnsul și a dat imbrăcăminte de tot de argint. Și când a mers el la dealul de steclă ca să sară cu calul, l'a întreat ist din urmă: Să sar mai sus decăt dealul?

Da el i-a ȓis: „Nu, mai jos“.

Și iudată a incungiurat el curtea împēratului de tri-ori cu calul și după aceea a sārīt o țiră mai jos decum sta fata împēratului.

A doua ȓi s'au strins iară fel de fel de domni cu cai, ca să pōtă sārī la vērful dealului, dar nici unul n'a sārīt până sus.

Da sluga vine amú cu calul cel de aur și eră tot cu aur imbrăcat și apropiindu-se de deal, calul l'a întreat, ori să sară mai sus decăt fata împēratului.

El i-a ȓis: „Sari așa, ca să fim asemene de sus cu fata împēratului“.

Calul a sārīt așa, cum i-a ȓis el.

A treia ȓi s'au strins o mulțime încă mai mare de tot felul de cavaleri, și nu putea nime să sară.

Atunci sluga a gāndit la calul de pētră scumpă și acesta indata a fost lângă dēnsul. Amú a pornit sluga la dealul de steclă.

Calul l'a întreat: Vrei să sar mai sus decăt dealul?

Da el a ȓis: Sari mai sus decăt dealul, și indata i-a dat tri pinteni calului și calul fugiă ca fulgerul și, incungiurând de tri-ori curtea împēratului, a sārīt mult mai sus decăt dealul de steclă, a incungiurat fata împēratului de tri-ori, i-a luat inelul, iară ea i-a făcut un semn pe pept — o cruciuliță, și el după aceea indata s'a făcut nevēdut.

Impēratul tare s'a supērat, pentru că nu șciea, cine-i acela ce a sārīt până pe vērful dealului și de aceea a poruncit slugilor sale să mērgă in lumea mare și largă și să-l cate de-alungul și de-acurmeȓișul până ce l'or găsi și l'or aduce la curte.

Așa s'a imprășciet care incotro in tōte părțile lumii și nicăire, unde numai străbătea piciorul lor, nu puteau da de cel ce a sārīt cu calul, macar să fi făcut ei ori-ce. Așa mergēnd de la o casă la alta, de la un bordeiu la altul, le-au scormonit și cociobăit pe tōte, dară degēba, că nu-l putea nime găsi și gata, par că eră lucru ciudat. Pe urmă după ce au cutrierat ei tōtă lumea, au a'uns și 'n bucătăria împēratului și cātānd prin tōte unghierile de-mēnunțelul dau de cel cu pricina adecă de sluga, ce a sārīt mai sus decăt vērful dealului. Da la dēnsul au mai găsit ei inelul fetei împēratului și semnul crucei pe peptul lui.

Atunci l'au luat cu nepusă 'n mēsă, l'au dus la împēratul, l'au imbrăcat in straietele cele mai frumōse și strălucite împērăteșci, iar împēratul i-a dat fata și s'a dat să-i facă nuntă, de să-i mērgă veste 'n lume. La nunta ceea erau fel de fel de mēncări și bēuturi, unele mai bune și mai gustōse decăt altele. Eră găini fripte, carne de ōie, de cārlan, de țapi, de vacă și de selbătăcime, mai eră slănină, peșce, galușce așa de bune, de se topiau in gură, cari nu trebuia să le mestici cu dinții, că singure se alunecau pe gāt in jos . . . da pânea de sēcară și de grău! ea eră așa de albă, că par că eră făcută din omēt. Dintr'atâtea mēncări și bēuturi nu șcieam — intēplāndu-me și eu pe-acolo — de cari să me prind mai intēiu. Le-aș fi inghițit pe tōte de odată cu ochii și cu gura. Am mēncat cāt ȓee. Pe urmă după tōte m'am făcut pe drum spre spre casă, dară mi-am luat ș-o bucată de slănină cu pâne, ca flāmāndind din intēmplare să am ce mēncă. N'am mers tocmai mult și slănina eră încă ferbinte și numai ce vēm spre marea mea mirare, că de la o bucată de drum prinde a me duré la inimă și a me stringe fōmea. Vēdēnd eu că mi se 'ntunecă pe 'nctul ōchii și-mi slăbesc puterile de flāmānd ce eram, me și apuc de mēncat și bag grōznic in gură cu amēndoue mânăle, așa molfăiam la slănină de par că n'am fost imbucat nimică de tri ani și tri țile, da un om ce l'am intēlnit tocmai atuncea, tot cerea să-i dau și lui să guste ceva.

— Mēi omule, dă-mi pace — ti ȓic eu.

Da el: Dă-mi și mie . . .

— Mēi omule, dă-mi bună pace . . .

Da el: Dă-mi și mie . . .

— Mēi omule, dă-mi pace, că te-oi pālī că slănina ferbinte drept in față . . .

Da el: Dă-mi, că plāng . . .

Micul pictor.

— Măi omule, iacă se strîng ómenii pe lângă noi
... nu fi obrasnic ... lasă-me să mînînc ...

Da el: Obrasnicul mînîncă prasnucul ... dă-mi ...

Atunci el făcù cu slînina trose in ochi la dînsul
... Na ai ... amú mînîncă prasnucul ...

El atunci incepe a plînge strigînd: Vai ... vai ...
mi-o fript ochiul ... vai ... me dóre ... is gata ...
vai ... nu vîd nimică ...

Aşá se vîerá el, de-ţi erá mai mare mila ...

In apropierea celui cu páţania erá un tiner, un
hoţoman, ce să făcea tare cuminte şi erá fudul de nu-i
ajungeai cu prajina pe la nas ... , el socotia că nu-i
nime pe lume aşá de invîşat ca dînsul ... dará s'a
intîmplat, că stînd el aşá şiret cum erá in mintea lui
nu departe, i-a sárit slînina de la cel cu ochiul fript,
drept in nas, i l'a infierbîntat şi i l'a turtit ...

Toţi ómenii s'au fost adunat pe lângă ei amên-
doi ... unii rideau de dînsii, alţi se uitau chiorîşi la
ei, alţii iará îi luau in batjocurá ... şi aşá vedeţi dum-
niavóstre, a remas unul chior, iará altul cu un nas ca
un ou de pasere pîná 'n çiuva de açi ...

I. V. PĂŞCAN.

Amicei mele M. D. St.

Dar nu simţesci, ce dulce-i plînsul?
Dór lacrimile tale s rouă,
Ce-ţi vîersă 'n piept putere nouă
Cînd suferi jalnic pentru dînsul?

Dar fără lacrimi decă-i plînge
Şi fără s'aibi tu pentru cine,
Cum plînge sufletul in mine,
E dragă, vieţa a ţi-o stinge.

Căci dragul teu cum o să-ţi ştergă
Din ochii-ţi lacrima cu milă,
Cînd şci-va el c'ai plîns, copilă;
Dar pe min' cin' să me 'ntelégă? ...

ELENA DIN ARDEAL.

Cugetări.

Spiritul militar e o plantă nobilă care trebuie in
totauna cultivată cu dorinţa să nu-i veđi nici odată
ródele.

Prietenii noştri, in general, se máhnesc de nenor-
ocirile nóstre şi se bucurá de prostiile nóstre.

Ómenii cari nu fac nimic, n'au vreme pentru
ori ce.

O nenorocire mică, e ca şi un noroc; nenoroci-
rile cele mici sînt altoiul celor mari.

Vorba lungă la bîtrîni şi femei, e o resbunare
neconscientă că nu mai pot face nimic.

Corupţinnea socială e ca şi marea; ea póte să
câştige in intîndere fără să inceteze de-a fi tot aşá de
adîncă.

Mórtea beţivului.

Schiţă de Dickens.

(Urmare şi fine.)

Un coperiş să me ascund — response fiul —
mie imi merge reu; atáta e destul. Decă m'or
prinde, me spînzurá de sigur. Am venit pitulân-
du-me să nu şcie nime.

— Vrei să çici c'ai omorit şi ai jefuit, — in-
trebá párintele.

— Da, response fiul. Te surprinde asta pe tine
tatá? El a căutat firm in faţa tatá-so, dar acesta şi-a
intors privirea.

— Unde-s fraţii tei? — intrebá dupá o pauşá
lungă bîtrînul.

— Unde-s ei acuma, nu te mai conturbá; John
s'a dus in America, iar Henry e mort.

— Mort — çise párintele tresáring.

— Mort — response tinerul. El a murit in bra-
ţele mele impuşcat ca un căne de un persecutor. A
picat ameţit pe spate in braţele mele pîná cînd sân-
gele lui cald mi-a roşit mînile. Curgea din el sângele
ca apa. Erá slab şi acea il orbiá, dar totuş se tîrîia
in ierbá pe genunchi şi se rugá la Dđeu, ca decă ma-
mă-sa va fi in cer, să se róge pentru pardonarea fra-
telui celui mai mic, çlucînd: „Eram copilul ei favorit.
Me bucur şi acuma că decăş eram cel mai mic şi ini-
muţa mi se rupea, ingenunchiam la patul ei şi mulţá-
miam lui Dđeu că m'a făcut aşá de drag ei şi că nici
odată nu i-am dat motiv să se supere pe mine.“ Oh!
Will, pentru ce s'a dus ea şi tatál a remas? „Acestea
au fost cuvintele lui din urmá. Fă din ei ce poţi mai
bun, a çis mama odinióră cîtrá tine. Tu l'ai lovit mort
de beat peste faţa şi noi diminéţa am fugit, — şi acesta
e capétul lui.

Fata plîngea tare, iar tatál se legáná cu cótele pe
genunchi.

— Decă m'or prinde — çise mai departe tinerul,
m'or spînzurá pentru omorul acela. Inse ei nu me pot
spioná aici fără ajutorul teu, tatá. Me tem că tu pen-
tru nimica me dai pe mîna lor, dar decă n'o faci, eu
remán aici pîná cînd mi s'a da ocaziune să fug din
térá.

Doze çile intregi a remas tustrei in odaia lor fără
de a se cláti. In a treia sérá fata s'a inbolnăvit şi mai
tare, iar codrul de páne s'a sfîrşit. Erá neapérat tre-
buiñtá să mîrgá careva in oraş; fata erá prea slabă de
mers, şi aşá tatál s'a dus odatá cu nóptea. El a cum-
pérat nişte lécuri pentru fatá şi a mai cerşit câţiva bá-
nuţi pe stradá. Mergînd cîtrá casá, a mai câştigat câţiva
crucei pentru ţinerea unui cal şi aşá s'a intors cu
destui bani ca să suplinéscá lipsele cele mai mari pe
2—3 çile. El a trebuit să trecá inse pe lângă o cráşmá.
Mai intéi a tîndălit un pic pe lângă uşe, dupá acea a
plecat mai departe, — dar iará s'a inturnat şi in fine
a intrat. Doi ómeni pe cari el nu i-a observat sta la
pîndá. Aceia erau ajunşi la punctul ca să se lase de
căutat mai departe, cînd zăpăcéla lui le-au atras iará
atenţiunea şi aşá au intrat indată dupá el in ospétarie.

— Trebuie să bei cu mine maiestrule, — çise unul
dintre cei doi oferindu-i un pocal de vinars. — Şi cu
mine, çise al doilea umplându-i indată pocalul cum
l'a golit.

El se cugetá la copiii lui flámânđi şi la pericolul
feciorului, dar acea nu-i nimic pentru un b_eutor. El
bea căci mintea lui il iertá.

— E rece nóptea asta — i-a șoptit unul dintre detectivi la ureche, când acesta de la o vreme s'a întors la ducă, spesând jumătate din bani pe vinars. „Asta e nóptea cea adevărată pentru spionarea noastră — i șopti celalalt.

— Mai șeși încă — țise unul, carele a vorbit mai înteu, imbutușând pe bețivul nostru într'un corn, — noi am vedut bine pe ștregarul cel tiner... Am venit să-i spunem că tot e bine acuma, dar nu l'am putut afla, pentru că a fugit.

— Dar nu-i lucru deosebit, de ore-ce io nu-mi aduc aminte să-l fi cunoscut vre-odată, de când a venit în Londra.

— De bună sémă nu, — respuse tatăl.

Ómenii cei doi au schimbat ochiade la olaltă.

— Este o corabie acolo din jos, care o să plece la meșul nóptii, decă creșce apa — urmă vorbitorul cel dinteu — și noi să-l ajutăm să plece. Iși va lua un nume fals și vom plăti biletul pentru el.

— E un noroc mare că ne-am întâlnit.

— În adevăr — țise al doilea.

— Noroc de frunte, — țise cel prim cu un semn cătră companionul seu.

— Mare noroc adaugă al doilea, făcând semn ca și când n'ar înțelege.

— Iute înc'un pocal — țise cel dinteu și peste 5 minute părintele fără voia sa și-a liferat feciorul în mâinile călăului.

Incet și greu le trecea timpul la copiii ascunși în locuința lor miserabilă și tot ascultând la tóte sunetele. De la o vreme niște pași grei s'au aușit pe trept, cari s'au apropiat de ușe, — au atins incuietórea și părintele a intrat în casă.

Fata a vedut că-i beat și i-a eșit în cale cu lumina; a ramas inse îndată uimită și esclamiând a picat jos fără cunoșcință. I s'a părut că vede niște umbre străine pe ambit, — cari îndată au străbătut în casă, au prins feciorul și i-au pus ferele pe mâni.

— Fórté ușor am reușit, — a țis unul cătră soțu-so, mulțamită bėtránului. Ridică fata Tom și haida. Nu-ți foloseșe nimica sbieratul, fetișo. Tóte au trecut acum... Lui ni i se mai póte ajutá.

Tinerul a stat nițel lângă soru-sa și după aceea s'a întors infuriat cătră tată-so, care sta răđemat de părete și se uitá stupid la ei.

— Auđi tatá, — țise feciorul într'un ton carele a făcut pe bėutorul să tresar: „sángele frate-meu și al meu să pice pe capul teu. Nici odată n'ai avut vre-o cautătură părințescă pentru noi, nici cuvinte bune. Nici odată nu te voiu uitá. Mori când vrei și cum vrei, eu nu voiesc să mai șeiu de tine nimic. Vorbese acum ca un om mort și te fac atent tatá că, tocmai așa de sigur precum vei sta tu odată inaintea părintelui ce-resc, tocmai așa vor fi și copiii tei de față, cari vor strigá sus și tare după rėsplatá în contra ta.

El și-a răđicat mâinile ferecate într'o atitudine amenințátore și ficsându-l cu ochii a eșit incet din casă și nici el, nici soră-sa n'au mai aușit de el nimic pe lumea acésta.

Când lumina aburósă a dimineții a străbătut în curtea îngustă și se incercă să străbată pe feréstă în odaia cea sáracă, bețivul s'a trezit din somn și s'a vedut singur în casă. S'a sculat și a căutat în giur de sine. Paturile și obiectele erau tocmai așa neatinsse după cum și-a adus aminte să le fi vedut aserá, — și nici un semn nu se vedea că dóră ar mai fi dormit cineva acolo în nóptea asta. A întrebat pe ceialalți locatari și

pe vecini de față-sa, dar acestia nici n'au vedut-o, nici n'au mai aușit nimic de ea. A căutat mult pe strade după ea și cu deosebire căută în fața tuturor ființelor sdrențose, dóră o întelneșce, dar tóte au fost inzădar și el s'a întors desolat și greoiu séra acasă. A mai căutat după ea câteva țile, dar nici o urmă de ea n'a aflat. De la o vreme a incelat de a mai căută fără speranță. Mult timp și-a mai adus aminte de ea cât erá de lucrátore și că acum s'a dus în lume să-și căștigue într'alt loc pânea. Ea l'a lăsat să móră singur. Blăstémând-o clánțenia din măsele.

A inceput a-ș cersí pânea de la o pórtă la alta. Tot bănușul ce-l căpétá de la ómeni ușori de minte și de a căror bunátate abusá, mergea pe drumul cel vechiu. Un an a trecut peste capul lui. Numai areșturile i-au mai dat locuință gratuită pe câteva luni. Durmiá pe sub porți, pe la cărámidari și pe unde erá cald s'a scutit de plóie. Dar în stadiul cel ultim al sárăciei, bolnav și fără casă a devenit un bėutor liniștit. Intr'o nópte a picat slab și bolnav la treptele unei porți, căderea asta i-a paralisat piciórele. Fața lui erá sarbédă și vinėtá, ochii scufundați și suspinurile stupide. Piciórele tremurau sub greutatea corpului și fiori reci il treceau. Acum scene din vieța lui de mult uitale au inceput a se ivi și a-l torturá.

Se cugetá la timpul când erá om fericit, om de omenie, la giurștirile lui de atunci, până când fantomele fiilor lui morți i se părea că ies din morminte așa de clar așa de destins, încat par că le simția și le atingea cu mâna. Priviri de mult uitate i se părea că-l ficséză acum, voci de a morșilor de demult i se părea că i sună în urechi — ca clopotele de la țerá. Și erá numai singur. Plóia și vėntul il bâtea, frigus și fómetea il rodea la inimă.

S'a sculat și și-a tras piciórele slábite cățiva pași mai nainte. Strada erá liniștită și gólă; ómenii pe cari întâlnia așa tárđiu, se spėriau de el, vocea lui tremurátore și stinsă se perdeá în sgomotul vėntului. Iară i treceau fiori reci prin tótă făptura și sángele i se părea că stă în loc. S'a așeđat pe urmă sub o pórtă și-a incercat să adórmă. Dar somnul fugia de el. Ideile lui alergau departe, de și erá tréz și conșciu de sine.

Acum au inceput a-l cuprinde ilusiiunile senine și bine cunoscute ale bețivilor. Erá indestulit, dar nu fericit. Sticla i erá la buze și i se părea că stă la o mesă bogat încárcată cu mánčări între prieteni; el ii vedea pe toți și n'avea decát numai să-și intindă mâinile ca să guste din tóte, dar totuș șciea că el zace singur într'o stradă deșértă, auđia cum picurá de pe coperișuri și simția apropierea morșii.

S'a spėriat și s'a sculat de frică. I se părea că-și aude vocea proprie prin aier, dar nu șciea că ce-i și pentru ce. Auđi geměturi! Inc'odată. Simțirile lui il părăsía, vorbe nepricepute i alunecá pe buze, incercând să-și rumpă carnea de pe sine. A simțit că se inbolnăveșce și a inceput a strigá după ajutor până când a regușit.

Și-a răđicat capul și se uitá de a lungul stradei înguste. S'a vedut aruncat pe uliți și condamnat să umble și în nópte pe călile acestea urite. Ș-a adus aminte că auđit inainte cu vre-o cățiva ani de un bețiv aflat singur într'un corn ascușindu-și cușitul ca să-și strepungă inima cu el, preferind mórtea decát táválirea pe strade.

Intr'o minută el s'a decis, piciórale lui au căpėtat putere și a inceput a curá cătră țormure. Acolo s'a scoborit incet pe treptele de lângă podul Waterlov până

la marginea apei. Când a auzit pașii patrolei, s'a pitulat într'un corn și nici nu resuflă de frică ca să nu-l observe, pân' au trecut soldații.

Nici odată n'a bătut inima unui prinsoneriu pentru viață și libertate așa de tare c'acestui prăpădit la prospectul morții. Patrula a trecut aproape de el, dar nu l'a observat și așteptând până ce s'a pierdut tropotul pașilor regulați, s'a scoborit iară precaut și s'a așezat în umbra lampei de la pod.

Timpul eră favorabil și undele apei la piciorle lui. Plóia a încetat, vântul a adormit și pentru un moment tot eră așa de liniștit, încât și cel mai mic sgomot s'auđia de pe celalalt țărmure; chiar și lovirea undelor de barce s'auđia bine. Riul curgea încet și lenios. Figuri străine și fantastice i se părea c'apar pe apă, cari i fac semne să se apropie. Ochi scânteetori vedea în apă, cari își băteau joc de hesitarea lui până când un murmur afund îl îmbărbătă înainte. S'a retras căliva pași înapoi, dup'acea s'a repeđit desperat și s'a scufundat în unde.

N'au trecut cinci minute și a apărut pe suprafața apei, dar cu ce schimbare mare în timpul acestei scurte, în cugetele și simțirile lui!

Vieță, vieță în ori ce formă, sărăcie, miserie, răbdări numai morțe nu! El se luptă cu apa care se inchidea asupra lui și gemea în agonie de frică. Blăstémul fiului propriu i sună în urechi. Țermurile eră numai căliva pași de departe și el mai dedea cu piciorle de fund. Brațul intins al unui om l'ar fi scăpat, dar curentul l'a mánat înainte sub piciorle podului unde s'a scufundat de tot. Iară s'a ridicat și s'a luptat pentru vieță un pic. Cásile de pe țermuri, luminile podului pe sub care apa îl máná, apa întunecată și norii cari sburau se vedeau bine; înc'odată s'a scufundat și înc'odată a apărut pe unde, până când apa îi vijiá în urechi și pe urmă l'a înghițit.

Dup'o săptămână apa a aruncat câteva miluri mai înjos un cadavru umflat și desfigurat. Necunoscut și netánguit a fost înmorméntat și uitat.

DR. T.

Cugetări.

Un om care-ș negligéză reputațiunea, e nedemn ca s'o aibă.

*

Décá vrei să faci politică, citeșce diarele de ađi; dar, decá vrei să faci filosofie, citeșce diarele din anul trecut.

*

Nu vorbești de reu pe bogați decát cu dorința ascunsă de a te îmbogăți în locul lor.

*

Dumneđu a pus lucrul ca o sentinelă a virtuții.

Poesii poporale.

Din comuna Stnd cott. Turda-Arieș.

 Góte fi lelea frumósá,
 Că hainele n'o apesá,
 Nici aicea, nici acasă,
 Pe sub rudá poți pușcá
 Și 'n ladá te poți uitá,
 Că nimica nu-i vedé,
 Numai bréu și bérta,
 Și óla cu ruminéle,
 Cu oglinda lângá ele,
 Cămeșá din bréu în jos,
 Făcutá pe gráu frumos,
 Cămeșá din bréu în sus,
 Făcutá pe cucuruz,
 Formele de peste cot,
 Cobórá gráu din pod,

Fodorii de peste máná,
 Dărăbuțe de slániná,
 Brățarea de pe la máná,
 I trasá pentru făríná.

Haida bade joi séra,
 Să ne tragem noi séma,
 Din ce ne-a venit sfada;
 De-a venit bade din tine,
 Ușce-ți-se péna 'n clop,
 Că frunđuța mărului,
 Din gura pəriului;
 De-o venit bade din mine,
 Ușce-mi-se muruna
 Că frunđu bujorului,
 În fundu isvorului.

Pe dealul cu semenic,
 Merge-o pruncá ș-un voinic,
 Voinicul merge călare,
 Prunca merge pe piciorle,
 Tot rupéndu-și câte-o flóre,
 Punénd-o pe cingétóre.
 Ea din graiu așa-o grăit,
 — Suie-me bade călare,
 Nu pot merge pe piciorle:
 — Mándră, mándruléna mea,
 Io călare te-oiu suí,

De mi spune ce mi fi,
Ce i-a fost maica tatii?

Fata-atunci din graiu grái:
— Nu știu bade, ce țoi fi,
Fi-țoiu bade sorióră!
— Sorióră nu-mi trebue,
Că surori am cât și flori,
Dar și vere cât și stele!

Ei atáta s'o muștrat,
Până pe deal o 'nserat,
Diminéța s'o sculat,
Flori de rouă-au scuturat
Și pe obrazi s'o spelat.
Prunca o prins a blăstémá:
— Fire-ai bade de poveste,
Cu cât neam de-al teu mai este.

Culese de.

VASILIU MICUȘAN.

Argintul este bun servitor și un reu stăpân.

SALON.

Scrisori găsite.

Domnule,

Știu că îți place să te ocupi cu chestiunile psihologice. Ești un visător și un analist. Câte-odată nu-ți lipsește nici filosofia. Așa pari, în ceea ce scrii. Te citesc.

Fii bun și dă-mi un sfat. Sunt cel mai nenorocit om! *Idealul* meu se mărită cu un maior bătrân și urit. Am pierdut toate iluziile!

Me gândesc la morle, la eterna pace de sub țărină...

O! ce mare ești tu Schopenhauer!...

Spune-mi ce să fac?

Aștept răspuns pe adresa: Polonius, Post-restaurant.

Tristul meu necunoscut,

Te înșeli: n'ai pierdut toate iluziile! Au mai rămas încă. Și marile nenorociri ne vin din ele. Fără iluzii s'ar trăi așa de simplu, așa de liniștit!...

Presupun că n'ai trecut peste două-șeci de ani. Vârsta acesta e periculoasă, domnule! De obicei, între 20—25 ani, inima naufragheză adese-ori.

Îmi pare reu că te-ai adresat la mine. Eu nu știu să dau sfaturi; une-ori nu știu nici chiar să le primesc.

Dar pentru că m'ai bănuțit filosof și psiholog, după cele ce scriu, firește: urmăz să-ți vorbesc cu vehemență și cu puțin scepticism... împrumutat de la Ernest Renan.

Scrisoarea d-tale m'a inspăimântat: trebuie să fii în ajunul unui plan de sinucidere. Spune-mi drept: ai citit pe „Werther“?

Și pentru ce vrei să mori? Iubita d-tale, — Idealul, cum o numești, — se mărită cu un militar. De sigur, d-ta trebuie să fii sărac: vre-un student cu birtul neplătit și trăind într'o mansardă friguroasă și umedă; vre-un farniente cu Magdalene blonde... în cap și inebunind de lipsa unui pahar cu bere; vre-un poet, care face politică și corecturi la țiare; vre-un funcționar care visază în atmosfera prosaică a cancelariilor...

Și voești ca părinții idealului să-și dea fata după d-ta?

Sărmanul meu amic!... Într'un mediu social în care iubirea ar fi temelia căsătoriei, aspirația ta ar fi dreaptă; dar în societatea noastră, în care interesul și cinismul țin locul iubirii, n'ai drept nici să te sinuciți, căci vei fi ridicol.

Rousseau mărturisește în „Confesiuni“ că a fost puțin iubit de femei, tocmai pentru că le-a iubit prea mult. Nenorocirea lui Rousseau ar trebui să servescă de experiență multor îndrăgostiți.

Este adevărat că ori-ce tiner visază un ideal de femei. Dar cu cât idealul va fi mai frumos, cu atât va fi mai greu să-l afli.

Une-ori îți pare că l'ai găsit; dar pentru a-l cuceri, va trebui să lupți cu multe și grele prejudeții sociale.

De obicei, nu triumfi; alte ori îți afli idealul, apoi te decepționezi: a fost artificial. Atunci: lacrimi,

tipete, melancolie, disperare, sinucidere, — un roman întreg!

Ce e de făcut? me întrebi.

Scumpe necunescut, și eu am pierdut idealuri, ca și d-ta, dar nu m'am omorât. Cu acesta se însărcinează decepțiile. Și apoi, sinuciderea nu este un eroism: este o lașitate. Eroii adevărați îndură viața așa cum e. Ei se revoltă, ei plâng, ei luptă pentru a îmbunătăți, dar nu desertază.

Pe Werther îl plâng, dar nu-l admir.

Și pentru că am renunțat de mult a mai căuta idealuri, iubesc toate femeile.

Ori ce femei are ceva bun: fie frumusețe, fie cultură, fie delicatete de spirit, fie voluptate, fie virtute, fie bunătate.

la de la fiecare ce are bun.

Fii puțin copil cu ele; sincer și gingaș totdeauna. Lasă fiecăreia câte ceva din sensibilitatea și spiritul teu.

Încântă-le; nu le uită; nu fii ingrât cu ele; nu le vorbi nici odată de reu; inspiră-le încredere și sentimente nobile.

Fugi totdeauna de cele cari își tarifază sărutările.

Ori ce s'ar dice: femeia rămâne eternul farmec al vieții.

Les morts ne sont jaloux. dans leur paix solitaire.

Que du murmure des baisers.

dice poetul Haraucourt.

Și adu-ți aminte că blasatul Musset a mărturisit, în ora morții, că ar fi iubit și a douăspre-șecă oară.

Craiova, 1890.

TRAIAN DEMETRESCU.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

O frumusețe de harem. Femeile în Turcia nu prea sunt cunoscute, căci ele numai arareori se pot vedea pe străde seu în locuri publice. Dar toți aceia cari au avut ocasiunea să le vedă în casele lor, sunt încântați de frumusețea lor. Ceea ce privește calitățile lor intelectuale, acelea sunt mai restrinse. Costumele lor pitorești, menite a da frumuseței un lustru, contribuie mult la nuanțarea și redicarea grației ce înfățișează. Portretul din fruntea foii noastre reprezintă o femeie din harem, copiat după tabloul lui R. Armant.

Micul pictor. Copilul a ajuns în atelierul tătăne-so, un pictor, care tocmai se dusesse de acasă. Acolo el găsi un tablou început, care i plăcu foarte. Se urcă pe scaun, luă în mână penelul și apucă să continueze lucrul început. Ore ce-o fi dis tată-so când s'a întors acasă!?

Sarah Bernhardt. De multe ori s'a scris în foia noastră despre renumita tragediană franceză Sarah Bernhardt. În numărul prezente i publicăm și portretul.

LITERATURĂ și ARTE.

Academia Română a ținut vineri la 13 decembrie ședință publică. Cu asta ocaziune s'au făcut următoarele comunicări: Dl dr. V. Babeș: „Rezultate

experimentale asupra seroterapiei tuberculozei"; dl D. C. Ollanescu: „O pagină din istoria teatrului“.

Sofia Paleolog și Domnița Olena. Dl Alesandru Papadopol-Calimach, membru al Academiei Române, a publicat de curând în Analele Academiei și de acolo în broșură separată o nouă lucrare, intitulată: „Sofia Paleolog“ nepoța împăratului Constantin XII Paleolog și „Domnița Olena“, fiica Domnului Moldovei Ștefan cel-mare“. Precum arată și titlul, acesta lucrare tratează un subiect istoric foarte interesant. Autorul a dezvoltat-o cu multă știință și într-o formă plăcută la citit. Prețul 1 leu 60 bani.

Compas Românesc. Dl Petra-Petrescu, cassar la filiala din Brașov a „Albinei“ din Sibiiu, a scos și pentru anul 1895 publicațiunea sa: „Compas Românesc“ anuar financiar, care conține date statistice asupra institutelor române de bani, apoi Legea comercială, partea I, despre comercianți și societățile comerciale. Compasul acesta ne înfățișează activitatea institutelor noastre de bani în anul 1894, conform bilanțelor prezentate la adunările generale din primăvera trecută. Numarul acestora la sfârșitul anului 1894 a fost 45; de atunci s'au mai înființat câteva. Capitalul social al tuturor se urcă la 2.370.444 fl. 53 cr. Circulațiunea 80.070.207 fl. 83 cr. Lucrarea dlui Petra-Petrescu e foarte prețioasă pentru studiarea progresului nostru pe terenul economiei naționale. S'a tipărit cu spesele institutului „Albina“. Prețul corone 1.50.

Edițiile Academiei Române. Au apărut de curând: „Materiale pentru Climatologia României și Clima Sulinei“ de St. C. Hepites, membru corespondent. Prețul 30 bani. — „Studii asupra mineralelor de Mangan de la Broșteni“ de E. Benqué, inginer de mine. Prețul 20 bani.

La ce visază fetele. Nr. 19 al „Bibliotecii pentru toți“ publicată la București de librăria Carol Müller, sub redacțiunea dlui Dumitru Stăncescu, conține două comedii: „La ce visază fetele“ de Alfred de Musset și „Ades bărbatul schimbă“, de Auguste Vacquerie, ambele traduse în versuri de dl Th. M. Stoienescu. Prețul 30 bani.

Societatea istorică din București, intrându-se la 315 decembrie, a ales următorul comitet: Președinte dl Gr. G. Tocilescu; vicepreședinți dnii I. Bontaș și M. Fotino; secretari dnii D. Munteanu-Râmnic și E. Zari-fopol; bibliotecar dl Lazăr Lazea; cassar dra Paulina Elinescu și censor dl August Scriban.

TEATRU și MUSICĂ.

Serata română din Oradea-mare. Precum anunțăm, tinerimea română din Oradea-mare va aranja și în carnavalul viitor o serată musicală-teatrală, urmată de dans. Programa va cuprinde cvartete, declamațiuni și o reprezentație teatrală. Intre altele se va cânta „Cisla“ de Ciprian Porumbescu și se va juca „Ruga de la Chiseteu“ de Iosif Vulcan. Repetițiile au și început și se speră rezultatul cel mai frumos.

Teatrul Național din București. Cetim în „Timpul“ că ministrul instrucțiunii publice a respins demisia dlui Gr. G. Cantacuzino, directorul general al Teatrului Național din București, rugându-l să rămie în capul acestei instituțiuni. Ministrul i-a acordat totodată un concediu, spre a se duce la Nizza, ca să-și căute sănătatea. În timpul absenței dlui Cantacuzino,

se va delega un membru din comitetul teatral ca să fie locul de director.

Cântecul popular politic oprite în școlă. Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, conform concluderii consistoriului arhiepiscopesc, din 7 septembrie a. c., a îndreptat un cerculariu către toate oficiile protopresbiterale din arhiepiscopia sa, oprind în general și eschidând total din școlile elementare, fie ca exerciții de cântări, fie ca lucrări scripturistice, toate cele cântece populare, care se refer la viața noastră politică.

A doua intrunire socială în Orăștie s'a ținut la 7 decembrie. Ea inse, ne spune „Revista Orăștiei“ a fost mai slab cercetată decât cea dintăiu, cu toate aceste a reușit bine. Cu asta ocaziune dșorele Roma Pop și Veturia Vlad au executat pe pian „Ouvertura“ de Souppé; dl C. Baicu a citit lucrarea sa despre „Asilele de copii“; dșora Roma Pop a executat pe pian piesa „Impromptu“ (Cis-moll) de Hugo Reinhold; dl I. Moța a declamat poezia sa „Fraga“; în sfârșit dșora Veturia Vlad a executat pe pian compoziția „Rhapsodie Roumaine“ de Șipoș.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. **Părintele Iraelie Porumbescu,** paroc și esarch în Frătăușul-de-jos în Bucovina, a fost ales și întărit ca egumen al mănăstirii Putna. — **Biserica gr. c. din Deș** s'a sfințit la 315 decembrie, de către protopopul Ioan Welle, ca delegat al episcopului Szabo; biserica e făcută de arhitectul român G. Mateiu din Lipova. — **Dl Lazar Ghebeles,** candidat de avocat, a făcut doctoratul din științele juridice la universitatea din Cluș. — **Dl Petru Hubian** atăși sâmbătă a fost promovat de universitatea din Budapeșta la gradul de doctor în medicina universală.

Fonduri bisericești în diecesa Aradului. Pr. Ssa părintele episcop Ioan Meșianu a adresat protopopilor și preoților din diecesa sa un cerculariu, invitându-i să indrume poporul să înființeze în fiecare parohie câte un fond, din care să se îmbunătățească léfa preoților și a învățătorilor, din care să se dea imprumuturi și sătenilor.

Adunare de învățători în Șulumberg. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul Făgăraș se va intruni în adunare generală în comuna Șulumberg, sub presiul părintelui protopresbiter Iuliu Dan, secretar I Ioan Berescu Învățătorii I. Mișu, V. Bica, G. Andron, M. Mateiu, I. Muntean, F. Daișorean, E. Mondocea, I. Bănuț vor ține prelegeri teoretice și practice.

C E E N O U ?

Asociațiunea națională aradană pentru cultura poporului român din Arad și provincie își va ține adunarea generală duminică în 31 decembrie st. v. la 10 ore a. m. în localitatea sa din strada Zrinyi nr. 4. (casa diecesană), sub presiul dlui director Ioan Beleş, secretar dl Ioan Petrovici, cu următoarea programă: 1. Esmiterea unei comisiuni pentru invitarea P. S. S. domnului episcop Ioan Meșianu. 2. Deschiderea adunării generale prin președintele. 3. Raportul general al cassarului asociațiunii. 5. Raportul general al

bibliotecarului și economului. 6. Raport despre starea cabinetului de lectură. 7. Censurarea acestor rapoarte. 8. Propuneri și interpelări. 9. Dimisionarea direcțiunii. 10. Restaurarea biroului adunării generale. 11. Restaurarea direcțiunii. 12. Incheierea prin președinte. — Ar fi vremea ca și această asociațiune să ia un avânt!

Convenirile tinerimei române din Budapesta.

Sâmbăta trecută s'a ținut a șesea convenire socială a tinerimei române din Budapesta. Cu asta ocaziune dl Ioan Dolean, student în drept, a citit o lucrare despre lupta națională, partidul național și tinerime.

Bal la Sibiu. Reuniunea femeilor române din Sibiu va ținé și în carnevalul viitor un bal în folosul fondului seu. Comitetul a și ficsat ziua balului, care se va ținé la 8 februarie n.

Intruniri sociale în Hațeg. „Revista Orăștiei“ află că în curând se vor începe și la Hațeg niște intruniri sociale, care se vor ținé în folosul Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedorii.

Necrológe. *Lucreția Gael n. Dragoș*, soția preotului gr. c. Tiberiu Gael în Derșida-mică, a repausat la 6 decembrie, în etate de 37 ani. — *Regina Pop n. Rațiu*, soția învățătorului Ioan Pop din Șinca-vechiă, a încetat din viață la 11 decembrie, în etate de 36 ani. — *Iulia de Răc. n. Sabonari*, fiica dlui Constantin Udria din Lugoș, a murit acolo la 16 decembrie, în etate de 50 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cum călătorește regina Victoria. Trenul cu care călătorește regina Victoria de la Balmoral la Windsor constă din 13 cupeuri. Regina nu permite să circule trenul, decât numai cu o anumită celeritate, așa că mai mult de 20 mile engleze pe oră nu este iertat să percurgă. Pe la 8 ore, trenul se oprește cam 30 minute pentru ca regina să-și facă toaleta. Pentru regina și princesa Beatrice sânt doué vagóne împreunate printr'o punte. Vagonul menit ca salon de ȳ e arangiat cu mobile îmbrăcate în mătase albă, pe pãreți, cari sânt colorați, atárnă oglinđi mari. Noptea este luminat cu lămpé cu ulei. Regina nu permite să fie luminat cu lumină electrică. Cupeul de dormit are mai multe despãrțeminte. În despãrțéméntul cel mai mare se află doué paturi, unul pentru regina și altul pentru princesa Beatrice. Mai este și alt despãrțémént pentru îmbrăcat, în care se află și o baie de puțină. Din vagonul domnitórei conduc în tóte pãrțile sonerii electrice, prin cari regina stă în legătură și cu conducetorul locomotivei, ca să pótă oprí trenul când îi convine.

Un raiu pentru contribuabili. E vorba de statul Wangenburg, din Alsacia de jos. Locuitorii din această comună nu mai plătesc nici un ban și cotisațiile pentru asigurările în contra accidentelor lucrătorilor agricoli sânt vërsate în casa comunală. După o decizie de curând luată de consiliul comunal, prestațiile pentru căile vicinale vor fi suprimate. Ceva mai mult încă: locuitorii din Wangenburg primesc pe fiecare an, de la comună, subsidii cari întrec plata contribuției fonciare de plătit. Frumósele păduri, aparținând comunei, furniséză o atare cantitate de lemne, că fiecare lucrător primește, de mai mulți ani, o anumită cantitate de lemne. Se dau tóte indoit familiilor unde se află un bunic séu o bunică.

Felurimi.

Richard Wagner și Patti. Acum 13 ani, diva a fost întrebată care este opera ei de predilecțiune? Diva a răspuns fără întârziere: — Una în care nici odată n'am cântat în public, — Lohengrin. „Elsa“ mi se pare mie cel mai frumos și cel mai ideal caracter de operă. — Așa dar admiri pe Wagner? — De sigur, mai mult decât ori și care compositor. Me sfiesc numai să cânt musica lui înaintea publicului, de témă să nu-mi stric vocea. Dar eu am cântat musica lui fôrte des în casa mea spre intensiva și propria mea plăcere. — Te-ai hotărít să nu cânti nici odată musica lui Wagner în public? — Mi-am rezervat-o cu deosebire pe „Elsa“ pentru cel din urmă seson al carierei mele ca cântăreță de opere. Atunci nu me voi teme că-mi stric vocea, și voi puté cântá admirabila lui musică cum doresc eu. Mi se pare fôrte nimerit să termin cariera cu aceea ce mi se presintă ca cea mai înaltă musică ce s'a scris vre-odată.

Simțul culorilor la copii. Un interesant articol al ȳiarului „Nature“ dá curioase amănunte asupra modului în care simțul culorilor se dezvoltă la copii. Copilul posedă întéu simțul luminei; el deosebése albul de negru și póte atunci să vedă obiectele cari îl încunjiură. Prin luna a șesa, senzațiunea roșului și aceea a verdelui încep să se desvolte în pãrțile centrale ale retinei și se perfecțiuneză din ce în ce mai mult până la a 24-a lună. De la 2—3 ani, copilul începe să cunoască galbenul; de la 3—4 ani, portocaliul, albastrul și în fine violetul. Simțul culorilor se perfecțiuneză astfel până la vârsta de 5—6 ani. Doctorul Garbini a observat că numai la un an după această vërstă copilul póte să recunoască cele șesă culori principale (verde, roșu, galben, portocaliu, albastru și violet) și că el ia obiceiul de a le deosebi în conversație. Anamiții cari nu pot deosebi afară de albul și negrul decât verdele, roșul și albastrul, pot dar fi comparați, în era dezvoltării lor ca popóre, cu copiii de 3—4 ani.

Jocul de cărți. Se susține că Saraceni au adus în Europa cărțile de joc. Este înse adevërat că mai tare s'a dezvoltat pasiunea jocului de cărți în China, unde cu 2500 ani înainte se jucă cu niște foite de os de elefant. În jocul chinez se întrebuintéză 64 cărți și multe din ele séménă cu șahul. În Europa, acest joc a fost introdus pe timpul lui Carol al IV-lea. Acest nenorocit domnitor suferia de ipocondrie și ingrigatorii lui ca să-l distragă se jucau cu el cu niște foi colorate. Care dintre jocurile de cărți este cel mai vechiu, nu se póte constată. Francezii, cari își arógă cele mai mari pretenții în Europa pe terenul acesta, ȳic că jocul de cărți numit „picket“ este cel mai vechiu dintre tóte.

Psychologia amoresaților. Iată psychologia amoresaților după cum o găsim în „Société nouvelle“, revistă internațională care se publică la Bruxelles. „Tinerul bărbat, care e cuprins în mod viu de pasiune, se află adesea în prezența forțelor titanice — forțe titanice și inconsciente ale propriei sale naturi. Inamorat, tinerul se simte că devine un Dȳeu și cu drept cuvânt, căci el capetă energie și putere mare de lucru, aceste forțe care lucréză la viitorul rasei și a căror acțiune se întinde pe vaste spațiiuri de timpuri. Inamoratul pluteșce în abisurile propriei sale ființe și tremurá speriat de această revoluțiune. Privirile celor doi amanți pëtrund prin aparință până la vërstele cele mai adorabile deșteptând o mulțime de reverii antenatale“. Ne

place a crede că amoresații vor fi mândri de a află că ei fac atâtea lucruri fără să știe.

Limbajul timbrului. Timbrul pus d'andosele pe colțul stâng: Te iubesc. In lat: Mi-am dat inima altuia. Drept in partea de jos seu de sus: La reverdere. Pus d'andosele pe colțul drept: Nu-ți mai da osteneța a-mi scrie. Pus la mijloc sus: Da. Jos: Nu. Pus drept pe colțul de sus din dreapta: Dorese amicitia dtale. In lat: Me iubești? Aplecat? Scrie-mi numai decât. Pus orisontal pe colțul din stanga: Să nu me părăsești in durerea mea.

Vięta omului. In lumea intręgă mor in fiecare an 33 milioane de ómeni, seu 91.554 intr'o đi, 3730 intr'o oră și 62 in fiecare minută. Fiecare puls insemnă mórtea unei ființe omenesçi. Cei mai mulți mor in etate de 38 de ani. A patra parte din poporațiune mor inainte de-a ajunge in vârsta de 7 ani, iar jumătate móre inainte de-a ajunge al 17 an al etății. Din 10.000 de ómeni numai unul ajunge etatea de 100 de ani; din 500 numai unul ajunge etatea de 90 de ani și din 100 de ómeni numai unul ajunge etatea de 70 de ani. Cei insurați trăsesc mai mult decât cei neinsurați. Din 1000 persóne, care au ajuns etatea de 70 de ani, au fost: 40 preoți, 40 țerani, 33 muncitori, 32 militari, 39 advocați și ingineri, 27 profesori și 24 medici.

Poșta redacțiunei.

București. Am vędut și noi că revista aceea a reprodus in numerul seu din urmă, din cuvęnt in cuvęnt, o pagină intręgă de șcri literare și artistice-culturale, din «Familia». Nu ne-am mirat inse de loc, că ea nicăiri nu citeză izvorul, căci a mărturisit că o revista bucureșcână scóte inormatiunile sale bucureșcene din o fóie ce apare la Oradea-mare, — ar fi fost a se presintă in adevěr ca o revista — «admirabilă».

Romeo. Studiezá intėiu; apoi te adreséză la diare cu «primele incercări».

Călindarul sęptemănei.

Duminea a 29-a după Rosalii Ev 10 dela Luca, c. 13. gl. 4, a inv. 7.

Điua sępt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminea 10	Mart. Mina	22 Beata	7 85 3 33
Luni 11	Păr. Daniil Stelpn.	23 Dagobert	7 37 3 20
Marți 12	Păr. Spiridon	24 Adam și Eva	7 38 3 30
Mercuri 13	Păr. Axentie	25 (+) Nașc. Dluđ	7 33 3 31
Joi 14	SS. M. Tira și Arion	26 † Mart Stefan	7 41 3 30
Vineri 15	SS. Elefterie	27 Ioan Ev. și Ap.	7 42 3 33
Sămbătă 16	Prof. Ageu	28 Pruncii nev.	7 43 3 31

La incheierea anului rugăm pe toți cei ce vor să ne spriginescă și in viitor, să binevoiescă a ne respunde abonamentul cât mai curęnd.

Aceia cari primesc fóia nóstră regulat, inse încă nu ne-au trimis costul ei, sânt rugați a-și face datoria. Nu ne indoim că toți cei ce țin la corectitate, vor și face acęsta; căci a primi o fóie de-alungul anului și a nu plăti abonamentul, nu cam este lucru cinstit.

UMOR și SATIRĂ.

Educațiune princiară.

— Ce-mi póte spune Alteța Vóstră despre aurul? întrebă profesorul.

Tinerul prinț, in vârsta de 8 ani, tace.

— Fórte just, Alteță, đice profesorul. Tăcerea este de aur!

Ce ți-a scos.

— Dar ce ai? Ți-e falca umflată...

— Sufer de dinți. Tocmai viu de la dentist.

— Și ce ți-a scos?

— Doue-đeci de franci!...

La un pension de fete.

Profesorul. — Care a fost cel mai mare cuceritor al timpurilor?

— Eleva. — Don Juan.

Cinci milioane de martori.

Judecătorul. — De géba tăgăduesçi; sânt doi martori cari te-au vędut.

Pungașul. — Se póte, dar ce sânt doi ęnși cari m'au vędut, pe lângă cele cinci milioane de Români cari nu m'au vędut!

Nesocotitul.

Se vorbiá despre inteligența animalelor.

— Am vędut că sânt câni cari au mai multă inteligență decât stăpânul?

— Adevęrat, sânt rari, dar eu am unul așa...

La esamen.

Profesorul. — Are omul voință liberă?

Studentul. — Nu!

Profesorul. — Cum asta?

Studentul. — Altfel nu me vedeați aici!

Dragoste, ori... căsătorie.

Domnișóra Milionopol (cătră adoratorul ei):

— Spune-mi drept, Mitică, me iubești chiar, ori vrei numai să me iei de nevastă?...

— Papa, ești bine dispus?

— Da.

— Și vrei să remâi bine dispus?

— Da... dar de ce?

— Atunci îți arăt altă-dată notele de la școlă.

— In casa dvóstre nu se bea here de loc?

— Nici o picătură. Nevesta mea și eu, când ni-e sete, bem numai vin și apă.

— Fórte frumos. Dar in ce proporție beți vinul cu apa?

— Eu beu vin și nevęsta mea apă.

— S'a dus véra, acum vęntul urlă p'alt ton.

— Palton urlu și eu...

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.